

Briuselis, 2014 03 12
COM(2014) 153 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS VADOVŲ TARYBAI

2014 m. prekybos ir investavimo kliūčių ataskaita

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS VADOVŲ TARYBAI

2014 m. prekybos ir investavimo kliūčių ataskaita

1. Įvadas

2014 m. prekybos ir investavimo kliūčių ataskaitoje (PIKA), kaip ir ankstesniuose trijuose leidimuose, aptariamos kai kurios svarbiausios kliūtys, su kuriomis Europos Sąjungos (ES) bendrovės susiduria ES strateginių partnerių, t. y. Kinijos, Indijos, Japonijos, MERCOSUR¹, Rusijos ir Jungtinių Amerikos Valstijų (JAV) rinkose. Pagrindinis ataskaitos tikslas – padidinti informuotumą apie pagrindines prekybos ribojimo priemones ir dar kartą pabrėžti būtinybę su šiomis kliūtimis kovoti sutelktai ir koordinuotai.

Ketvirtajame PIKA leidime pristatoma pažanga, pasiekta dėl ankstesniuose leidimuose nustatytų kliūčių, ir analizuojama keletas naujų didelį susirūpinimą keliančių priemonių. Nors dėl daugelio prekybos ribojimo priemonių nemenkai pasistūmėta į priekį, kai kurios kliūtys liko, ir ES su savo strateginėmis partnerėmis turi toliau energingai siekti jas įveikti. Nemažai kliūčių susijusios su reikalavimais dėl vietos turinio, kuriuos dažnai nustato besiformuojančios rinkos ekonomikos šalys (visų pirma Kinija, Indija ir Brazilija).

ES įgyvendinimo užtikrinimo veiksmais, kuriems priklauso ir PIKA, papildoma plataus užmojo derybų darbotvarkė, siekiant užtikrinti, kad ES pramonei dalyvaujant pasaulinėse tiekimo grandinėse būtų aktyviai prisidedama prie mūsų bendros užimtumo ir augimo strategijos vykdymo. Mums palaipsniui atsitiesiant po recesijos, itin svarbu užtikrinti, kad rinkos sąlygos mūsų strateginių partnerių eksporto ir investicijų rinkose būtų atviros ir sąžiningos. Vadovaudamasi ES patekimo į rinką strategija, Komisija aktyviai dirba su žymiai didesne prekybos partnerių grupe, kad pagerintų patekimo į rinką sąlygas ES bendrovėms taip pat ir tose rinkose.

Prekybos sąlygos taip pat turėtų pagerėti dėl to, kad 9-ojoje PPO ministrų konferencijoje 2013 m. gruodį buvo priimtas „Balio paketas“, kuriuo nustatomos naujos daugiašalės prekybos palengvinimo priemonės². Keliašaliu lygmeniu vyksta derybos dėl prekybos paslaugomis susitarimo (TISA), tuo tarpu derybos dėl Informacinių technologijų susitarimo (ITS) taikymo srities išplėtimo taip pat tęsiasi, tačiau 2013 m. lapkritį buvo sustabdytos. 2014 m. sausį Pasaulio ekonomikos forumo Davose metu ES kartu su kitomis 13 PPO narių įsipareigojo pradėti keliašales derybas dėl prekybos ekologiškomis prekėmis liberalizavimo.

Lygiagrečiai šiai daugiašalei bei keliašalei darbotvarkei ES plėtoja plačią ir didelio užmojo dvišalę darbotvarkę trečiųjų šalių rinkoms atverti. Visų pirma itin svarbios yra derybos su JAV dėl Transatlantinės prekybos ir investicijų partnerystės (TPIP). Plačių užmojų, ambicingas TPIP susitarimas, į kurį būtų įtrauktos griežtos bendradarbiavimo reguliuojant ir reguliavimo nuoseklumo tvarkos nuostatos, galėtų padėti sumažinti netarifines kliūtis, su kurioms ES bendrovės tebesusiduria JAV. Susitarimu taip pat galėtų būti nustatyti daugelio

¹ Brazilija ir Argentina.

²Žr. http://www.wto.org/english/news_e/news13_e/mc9_06dec13_e.htm

sričių pasauliniai standartai, ir daugelis trečiųjų šalių būtų paskatintos sekti jo pavyzdžiu, o tai būtų naudinga ES eksportuojančiajai pramonei.

Dvišalės derybos su Japonija taip pat vyksta sėkmingai. 2014 m. sausio mėn. Briuselyje surengtame ketvirtajame derybų raunde abi šalys jau aptarinėjo kiekvienos šalies pasiūlymus būsimosios LPS tekstui. ES ir toliau skiria didelį dėmesį netarifinėms kliūtims, kurios labai trukdo ES bendrovėms patekti į Japonijos rinką daugelyje sektorių.

Derybos su Kanada dėl Išsamaus ekonomikos ir prekybos susitarimo (IEPS) politiniu lygmeniu užbaigtos 2013 m. spalio 18 d. Prekybos susitarimas su Peru ir Kolumbija Peru laikinai taikomas nuo 2013 m. kovo 1 d., o Kolumbijoje – nuo 2013 m. rugpjūčio 1 d. ES ir Centrinės Amerikos asociacijos susitarimo prekybinis ramstis laikinai taikomas nuo 2013 m. 2013 m. lapkričio 29 d. Gruzija ir Moldova parafavo asociacijos susitarimus, įskaitant glaudaus bendradarbiavimo ir visapusiškus laisvosios prekybos susitarimus su ES, tuo tarpu Ukraina ir Armėnija – priešingai, nutarė šiuo metu asociacijos susitarimų neparafuoti.

Be to, ES derasi dėl laisvosios prekybos susitarimų (LPS) su keletu trečiųjų šalių ir regionų, konkrečiai MERCOSUR, Indija, Malaizija, Vietnamu, Tailandu ir Maroku. ES ir Singapūras LPS parafavo 2013 m. rugsėjo 20 d.; su Indonezija ir Filipinais ES vis dar yra ankstyvame parengiamųjų darbų etape, kai tiriami būsimų derybų dėl LPS apimtis ir užmojis. Vyksta tiriamosios derybos su Meksika dėl galimo galiojančio LPS modernizavimo.

ES taip pat toliau siekia užtikrinti visišką ir sklandų ES ir Pietų Korėjos LPS, įsigaliojusio 2011 m. liepos 1 d.³, įgyvendinimą.

Atsižvelgiant į plačią ES derybų darbotvarkę, ypatingai svarbu užtikrinti, kad šiomis derybomis pasiektos prekybos galimybės ir praktikoje virstų realiais prekybos srautais. Šiomis aplinkybėmis 2014 m. PIKA išryškinamos svarbiausios mūsų strateginių partnerių nustatytos kliūtys patekti į rinką.

ES patekimo į rinką strategijoje šios priemonės nagrinėjamos toliau, nuolat atrenkant pagrindines kliūtis ir skirstant jas pagal pirmenybę; taip buvo išaiškinta 220 kliūčių 32 trečiųjų šalių rinkose. Neseniai Komisija ėmėsi kiekybiškai vertinti, kaip ES sekasi šalinti svarbiausias kliūtis. Pagal šios analizės 2012 m. spalio mėn. duomenis iš bendro 220 svarbiausių kliūčių skaičiaus sėkmingas rezultatas pasiektas 70 atvejų, dėl to ES gavo naudos, kuri iš viso kasmet sudaro maždaug 2 mlrd. EUR.

Galiausiai Komisija reguliariai skelbia potencialiai prekybą ribojančių priemonių ataskaitą⁴. Dešimtoji tokia ataskaita, kurioje vertinami pokyčiai nuo 2012 m. gegužės iki 2013 m. gegužės, rodo, kad G20 nariai įvedė 154 naujas priemones, o panaikinta tebuvo 18 priemonių. Apskritai vertinama, kad bendras potencialiai prekybą ribojančių priemonių skaičius išaugo iki 688.

Kalbant apie investavimą, pastarojo meto įvykiai trečiojoje šalyse rodo, kad vis daugėja tokių, kuriose ryškėja Europos investuotojams rūpestį keliančios tendencijos. Labai dažnai tarp šių atvejų patenka galiojančių dvišalių susitarimų su ES valstybėmis narėmis dėl investicijų skatinimo ir apsaugos (DIS) nesilaikymas, t. y. ypač susijęs su veiksmais,

³ <http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/south-korea/>

⁴ http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2013/september/tradoc_151703.pdf

prilygstančiais investuotojo nuosavybės nusavinimui, tačiau taip pat su užsienio investuotojo sėkmingai valdomų bendrovių *de facto* ar net *de jure* renacionalizavimu. Tarptautinei jurisdikcijai buvo pateikta nemažai skundų, pavyzdžiui, Argentinos ar Rusijos atveju, ir kai kurie jų padėjo pasiekti teigiamą rezultatą (žr. Argentinos ir „Repsol“ bylą 2.1 punkte). Be to, nutraukiant ar planuojant nutraukti DIS daromas neigiamas poveikis tam tikrų šalių investiciniam klimatui ir jų kaip vietos ES bendrovių investicijoms patrauklumui. Ypatingą susirūpinimą kelia Pietų Afrikos sprendimas nutraukti savo DIS su ES valstybėmis narėmis ir šiuo metu planuojamų teisės aktų, skirtų šiems DIS pakeisti, projektai, pagal kuriuos investuotojams nebūtų galima užtikrinti tokio pat teisinio saugumo ir prognozuojamumo, kokį jie turėjo iki šiol.

2. Veiksmų, kurių ES ėmėsi patekimo į rinką ir kliūčių investavimui srityje 2013 m., rezultatai

2013 m. PIKA nurodyta daugybė kliūčių strateginių partnerių rinkose buvo laikomos prioritetu mūsų dvišaliuose santykiuose dėl jų didžiulės svarbos ES verslui ir neretai sisteminio poveikio. Todėl Komisija ir valstybės narės sistemingai minėjo jas visuose dvišaliuose susitikimuose, dažnai – paties aukščiausio politinio lygmens.

Dėl daugelio 2013 m. PIKA nurodytų kliūčių pasiekta žymi ar dalinė pažanga. Šiais atvejais esminį vaidmenį atliko ES veiksmai pagal Patekimo į rinką strategiją. Kitais atvejais, nežiūrint mūsų geriausių pastangų, nepavyko užfiksuoti jokios pažangos. Visų pirma Rusijos atveju, nežiūrint šalies įstojimo į PPO 2012 m. rugpjūtį, kyla daugybė problemų patenkančių į rinką. Kaip ir ankstesniais metais, 2014 m. PIKA pristatomas svarbių naujų kliūčių rinkinys.

2.1 Sėkmingi ES veiksmai 2013 m.

Nemažai kliūčių patekti į rinką, nurodytų trijuose ankstesniuose PIKA leidimuose, 2013 m. buvo visiškai ar iš dalies panaikintos.

Kinija

Kinija ėmėsi svarbių žingsnių siekdama nustatyti palankesnę verslui investicijų politiką. 2013 m. rugsėjo 27 d. Valstybės taryba išleido pranešimą „Guo Fa Nr. 38“, kuriuo buvo įsteigta Kinijos (Šanchajaus) laisvoji ekonominė zona. Nors tai tik ribotas ir tikslinis atsivėrimo ir reformų proceso eksperimentas, jis potencialiai gali tapti pirmuoju žingsniu mažinant investicijų apribojimus. Praeityje tokio pobūdžio eksperimentai paskatindavo didesnes reformas.

16-ojo ES ir Kinijos viršūnių susitikimo 2013 m. lapkričio 21 d. metu abi šalys oficialiai pradėjo derybas dėl išsamaus dvišalio investicijų susitarimo, apimančio tiek investicijų apsaugą, tiek patekimą į rinką. Siūlomas ES ir Kinijos susitarimas dėl investicijų bus pirma proga ES susiderėti dėl grynai investicinio susitarimo, remiantis naujomis Lisabonos sutartimi suteiktomis kompetencijomis. Kinija patvirtino, kad derėdamasi su ES dėl investicijų ji taikys „neigiamo sąrašo“ metodą.

Kinija įgyvendino 2012 m. sausio 31 d. PPO Apeliacinės tarybos ataskaitoje paskelbtą teigiamą sprendimą dėl žaliavų eksporto apribojimų. Kalbant apie antrąją bylą dėl Kinijos eksporto apribojimų retųjų žemių elementams volframui ir molibdenui, kuri buvo pradėta nagrinėti 2012 m. kovo 13 d., jos nagrinėjimas PPO tebevyksta. Galutinės PPO komisijos ataskaitos tikimasi 2014 m. pradžioje.

Dėl PVM netaikymo šalyje pagamintiems regioniniams orlaiviams, Kinijos finansų ministerija 2013 m. rugsėjo 9 d. pranešė ES atšaukusi 2000 m. išleistą cirkuliarą Nr. 51 ir 2002 m. cirkuliarą Nr. 97, kuriais buvo suteikta galimybė netaikyti PVM prekybai Kinijoje kai kuriais konkrečiais šalyje pagamintais regioniniais orlaiviais. Jei tai bus patvirtinta, tai bus teigiamas poslinkis panaikinant ilgalaikę diskriminaciją regioninių orlaivių importo srityje. ES paprašė Kinijos pateikti dokumentais pagrįstus paskelbtų priemonių įrodymus, kad būtų užtikrintas teisinis tikrumas ES ekonominės veiklos vykdytojams.

Tarptautinė eksporto kreditų darbo grupė (TDG) 2013 m. posėdžiavo tris kartus, rugsėjo mėn. posėdžio rengėja buvo ES. TDG aptaria eksporto finansavimo sąlygas ir subsidijas – tai ypač svarbi tema ES ir Kinijos santykiuose. Grupė pradėjo derėtis dėl laivų ir medicininės įrangos sektorių kreditavimo gairių, siekdama nustatyti gerąją patirtį pasaulyje atitinkančias tarptautines eksporto finansavimo gaires.

2013 m. gegužės 24 d. Finansų ministerijai (FM) ir Valstybinei mokesčių administracijai (VMA) išleidus naują PVM cirkuliarą transporto sektoriui, kuriuo esama eksperimentinė verslo mokesčio pakeitimo PVM programa buvo išplėsta visai šaliai, Kinija įvedė diskriminacines muitų ir mokesčių priemones, darančias poveikį logistikos ir laivybos sektoriams. Cirkuliaras Nr. 37 įsigaliojo 2013 m. rugpjūčio 1 d. Krovinių vežėjams nebeleidžiama iš jų mokesčio bazės atimti tam tikrus sąnaudų punktus, pavyzdžiui, mokesčius už tarptautinį gabenimą, ir iš jų buvo pareikalauta iš klientų gautoms bendrosioms įplaukoms (įskaitant krovinių vežimo išlaidas) taikyti 6 proc. PVM ir 0,8 proc. papildomą vietos mokestį. Šio sektoriaus atstovai iš užsienio įvertino, kad potenciali šios priemonės kaina jų krovinių vežimo verslo interesams viršija 2 mln. EUR per savaitę.

ES kartu su vietos partneriais užmezgė konstruktyvų dialogą su Kinijos valdžios institucijomis, kad išspręstų šią didelę problemą. 2013 m. gruodžio 12 d. FM ir VMA išleido bendrą cirkuliarą, kuriuo ištaisomas Cirkuliario Nr. 37 diskriminacinis poveikis ir logistikos sektorius atleidžiamas nuo PVM ir papildomo mokesčio.

Indija

Indijoje vyriausybė sustabdė 2012 m. dėl saugumo sumetimų nustatytą didžiausio palankumo pirkimo politiką šalyje pagamintų elektronikos ir telekomunikacijų gaminių atžvilgiu. Planuojamose ir jau priimtose nuostatose buvo numatyta, kad perkant saugumui įtakos turinčius elektronikos ir telekomunikacijų gaminius, kai perka viešieji ir, svarbiausia, privatieji pirkimo subjektai (pvz., telekomunikacijų paslaugų operatoriai), privaloma teikti pirmenybę savo šaliai. Bendrovėms tai būtų buvusi didelė našta. Nors viešuosiuose pirkimuose ši politika nepanaikinta, bet yra peržiūrima, 2013 m. liepos mėn. pranešimu aiškiai nurodyta, jog reikalavimai (išreikšti procentais ar kitaip), kad prekė būtų pagaminta savo šalyje, netaikomi privačiajam sektoriui ir dėl saugumo sumetimų. Dėl elektronikos gaminių Indija 2013 m. gruodžio 23 d. priėmė naują palankumo politiką, kuria iš tiesų atsisakoma saugumo sumetimų ir kuri skirta tik viešiesiems pirkimams. ES ir toliau sieks, kad nepateisinamos vietos turinio priemonės būtų panaikintos.

Be to, dviem atvejais Indija privalomo telekomunikacijų tinklo elementų bandymo ir sertifikavimo saugumo sumetimais reikalavimą atidėjo iki 2014 m. liepos 1 d. Nežiūrint to, ES toliau reikalaus, kad Indija savo reikalavimus grįstų atitinkamais tarptautiniais telekomunikacijų įrangos saugumo standartais ir kad ji priimtų kvalifikuotų užsienio laboratorijų išduotas bandymų ataskaitas ir sertifikatus.

Dėl privalomos plieno gaminių atitikties naujiems nacionaliniams standartams ir Indijos standartų biuro (BIS) sertifikavimo, kai kurių plieno gaminių privalomo sertifikavimo reikalavimų įsigaliojimo terminas buvo atidėtas iki 2014 m. balandžio mėn. Be to, 2013 m. rugpjūčio mėn. kai kuriems gaminiams, su tam tikromis sąlygomis tiekiamiems tiesiogiai stambiems projektams (infrastruktūros, naftos, aukšto lygio technologijų reikalaujančių produktų gamybos, branduolinių reaktorių, gynybos, chemikalų ir naftos chemikalų bei trąšų sektoriuose), netaikomos sertifikavimo sistemos. Nežiūrint to, tebėra sunkumų, susijusių su registravimo procesu.

Indija oficialiai taip pat pratęsė laikotarpį, per kurį privaloma užregistruoti 15 kategorijų IT ir vartojimo elektronikos prekes, iki 2014 m. sausio 3 d. (ankstesnis terminas buvo 2013 m. balandžio 3 d.). 2013 m. gegužės mėn. pranešimu „iki papildomo pranešimo“ buvo leista priimti bandymus, atliktus užsienio sertifikavimo institucijų, kurios yra IECEE CB⁵ sistemos narės, arba tarptautinę akreditaciją pagal ILAC MRA⁶ turinčių laboratorijų. Bus labai svarbu užtikrinti, kad praktikoje daugiau nebūtų reikalaujama atlikti privalomo tikrinimo Indijos laboratorijose, nes tai galėtų užvilkti milžiniško kiekio Indijon eksportuojamų elektronikos prekių rinkodaros leidimų nagrinėjimą, užsienio bendroves apsunkintų didelėmis papildomomis išlaidomis ir sutrumpintų pasirengimą rinkodarai. Išduotoms bandymų ataskaitoms nustačius (trumpus) galiojimo laikotarpius, problema dar padidėtų. Nežiūrint to, kad užsienio bandymų rezultatai priimami, sistema atrodo perdėm sudėtinga, atsižvelgiant į menką aptariamų produktų keliamą pavojų.

Galiausiai Indija pakeitė kai kurias investavimo taisykles ir nustatė, kad telekomunikacijų sektoriuje nuosavybė 100 proc. gali priklausyti užsienio subjektams. Taip pat buvo teigiamas investicijų į mažmeninę prekybą vieno prekinio ženklo gaminiais srities pokytis. Atvėrus šį sektorių, kai kurios Europos bendrovės jau pateikė licencijų prašymus ir jas gavo. Viena Europos bendrovė taip pat paprašė daugelio prekinio ženklo mažmeninės prekybos licencijos – tai pirmas atvejis, susijęs su užsienio bendrovėmis Indijoje.

Brazilija ir Argentina

Brazilijos atveju galima konstatuoti pažangą dėl 100 laikinųjų Bendrojo išorės tarifo (BIT) išimčių. Sąrašo taikymas, pradėtas 2012 m. rugsėjį, buvo baigtas iki 2013 m. spalio pabaigos. Dar svarbiau yra tai, kad naujas 100 BIT išimčių sąrašas, numatytas 2013 m. pradžiai, galiausiai nebuvo įgyvendintas.

Kalbant apie diskriminacinius mokesčius pranašumus, kuriuos Brazilija teikia visų pirma šalies automobilių ir elektronikos, atitinkančios tam tikrus vietos turinio reikalavimus,

⁵ Pasaulinės elektrotechninės įrangos ir sudedamųjų dalių atitikties bandymų ir sertifikavimo sistemos (IECEE) sertifikavimo įstaigų (CB) sistema: <http://www.iecee.org/>

⁶ Tarptautinio laboratorijų akreditavimo bendradarbiavimo (ILAC) tarpusavio pripažinimo susitarimas (MRA): <https://www.ilac.org/>.

gamintojams, ES 2013 m. gruodžio 19 d. pateikė prašymą pradėti PPO ginčų sprendimo procedūrą⁷.

Argentinoje 2013 m. sausį buvo panaikintos neautomatinės licencijos (išskyrus dviračiams), bet kitos prekybos (importo) ribojimo priemonės tebegalioja, visų pirma reikalavimas visoms importuojamoms prekėms užpildyti „prisiekusio ankstesnio importuotojo deklaraciją“ (DJAI). ES, JAV ir Japonijos prašymu 2013 m. gegužę buvo sudaryta PPO ginčų sprendimo komisija, kad išnagrinėtų ginčą dėl DJAI ir kitų neoficialių importo ribojimo priemonių, tokių kaip importo balansavimo reikalavimai importuotojams⁸. Argentina taip pat išlaiko užsienio valiutų pervedimo, dividendų ir honorarų apribojimus, kurie tapo svarbia jos ekonominės politikos dalimi ir yra naudojami, pavyzdžiui, jos valiutos kursui valdyti. Argentina taip pat taiko ribojimus perdraudimo paslaugų sektoriuje.

2012 m. balandį Argentinos vyriausybė nusavino 51 proc. YPF, Ispanijos naftos bendrovės „Repsol“ padalinio Argentinoje, nesuteikdama tinkamos ir savalaikės kompensacijos. Po nusavinimo „Repsol“ paprašė kompensacijos už prarastą didelę dalį naftos gamybos pajėgumų ir išteklių. 2013 m. lapkričio pabaigoje Argentina ir „Repsol“ pasiekė principinę kompensacijos susitarimą dėl teisinių veiksmų sustabdymo ir proceso kompensacijos sumai nustatyti. Prasidėjo derybos dėl galutinio susitarimo smulkmenų.

Jungtinės Amerikos Valstijos

Jungtinės Amerikos Valstijos išplėtė ES valstybių narių ar regionų, laikomų neužkrėstais klasikiniu kiaulių maru (CSF), paukščių gripu, Niukaslį liga, snukio ir nagų liga (FMD) ir iš dalies kiaulių vezikulinė liga (SVD), sąrašą. Po keleto metų diskusijų 2013 m. pabaigoje buvo paskelbta galutinė taisyklė dėl jaučių kempininės encefalopatijos (BSE). ES tikisi, kad jautienos eksportas į JAV artimiausiu metu bus atnaujintas. Tačiau gyvūnų ligų vertinimai dar neatlikti kai kurioms ES valstybėms narėms, kuriose ligų statusas pagal suderintus ES teisės aktus yra toks pats. Užuovertinus valstybes nares individualiai, Jungtinių Valstijų importo sąlygos turėtų atitikti ES kaip bendro subjekto ir bendrosios rinkos realijas, o taip pat atspindėti ES laiku priimtus gyvūnų sveikatos valdymo sprendimus ir esamas tarptautinių standartizavimo institucijų (pvz., Tarptautinio epizootijų biuro) nuostatas. ES prašymai eksportuoti gyvūninės kilmės produktus susiduria su ilgu delsimu, pavyzdžiui, A klasės pieno produktų, dvigeldžių moliuskų ir smulkių atrajotojų produktų atveju. ES taip pat toliau kelia susirūpinimą ypač ilgas delsimas išnagrinėti kitus ES pateiktus sanitarijos ir fitosanitarijos (SPS) eksporto prašymus, pavyzdžiui, dėl obuolių, kriaušių, kaulavaisių ir paprikų. Su JAV vykdomos derybos dėl Transatlantinės prekybos ir investicijų partnerystės (TPIP) yra proga aptarti SPS klausimus naujame kontekste.

Japonija

Nuo derybų dėl išsamaus LPS su Japonija pradžios 2013 m. balandį įvyko keturi derybų raundai. Pasiiekta tam tikra pažanga, tačiau reikia daugiau pastangų. Toliau vyksta pokalbiai apie netarifines kliūtis LPS kontekste. Dėl kai kurių iš šių kliūčių (pvz., organinio maisto, didmeninės prekybos alkoholiniais gėrimais licencijavimo) Japonija jau įvykdė savo įsipareigojimus, dėl kurių buvo sutarta pasirengimo LPS derybų pradžiai etape (vadinamojo

⁷ http://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/cases_e/ds472_e.htm

⁸ http://www.wto.org/english/tratop_e/dispu_e/cases_e/ds445_e.htm

apimtųjų vertinimo metu), tuo tarpu dėl kai kurių kitų apimtųjų vertinimas ir LPS pokalbiai padėjo pasiekti dalinę pažangą (pvz., dėl vaistų, maisto priedų, jautienos, radijo ir telekomunikacijų įrangos sertifikavimo, leidimų medicinos prietaisams suteikimo procedūrų). Pavyzdžiui, maisto priedų atveju jau patvirtintos 38 iš 46 medžiagų, kurių prašė ES, dvi tikimasi patvirtinti 2014 m. birželį, o likusios šešios šiuo metu vertinamos rizikos požiūriu. Japonija taip pat padarė pažangą ES jautienos rinkos prieinamumo srityje, leisdama jau trims valstybėms narėms eksportuoti jaunesnę nei 30 mėnesių mėsą, o keleto kitų valstybių narių prašymai šiuo metu tvirtinami.

2.2 Nepašalintos kliūtys patekti į rinką, dėl kurių reikalingi tolesni ES veiksmai

Deja, keletas trijuose ankstesniuose PIKA leidimuose nurodytų kliūčių išlieka ir toliau stipriai trukdo ES veiklos vykdytojams patekti į rinką⁹. Kad šiais klausimais būtų pasistūmėta, ES pagal Patekimo į rinką strategiją vykdys daugiau veiksmų. Visų pirma tai susiję su šiomis prekybos ribojimo priemonėmis:

Kinija

- „Vietos inovacijų politika“
- Vietos turinio reikalavimai
- Informacijos saugumo kliūtys, įskaitant Komercinio šifravimo taisyklių peržiūrą
- Kosmetikos gaminių taisyklės

Indija

- BIS (Indijos standartų biuro) padangų sertifikavimo tvarka
- SPS klausimai (pvz., kiauliena, galvijų genetinė medžiaga, augalai ir augalų produktai)

Brazilija / Argentina

- Argentina: vietos turinio reikalavimai
- Brazilija ir Argentina: priemonės, kliudančios teikti jūrų transporto paslaugas tarp MERCOSUR šalių

2.3 Dėmesio centre – Rusija praėjus vieneriems metams nuo įstojimo į PPO

Nors 2012 m. rugpjūtį Rusija įstojo į PPO, ji vis dar pilnai neįgyvendino savo įsipareigojimų PPO. ES tebekelia nerimą nemažai kliūčių, toliau trukdančių ES ekonominės veiklos vykdytojams patekti į Rusijos rinką.

Daugiau nei 150 produktų, įskaitant mėsą, rūbus, šaldytuvus, naudotus automobilius, automobilių kėbulus, popieriaus gaminius ir ITS gaminius, atveju Rusija netinkamai įgyvendino PPO privalomuosius tarifus. Nors 2013 m. rugsėjo 1 d. kai kurios pozicijos buvo

⁹ Šių kliūčių aprašymas pateikiamas 2013 m. PIKA, žr.

http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2013/march/tradoc_150742.pdf

ištaisytos, vis dar lieka problemų su tokiais produktais kaip popierius, automobilių kėbulai ir žemės ūkio produktai.

2013 m. liepos 9 d. ES pradėjo savo pirmąją PPO ginčų sprendimo bylą prieš Rusiją, kad būtų panaikintas variklinių transporto priemonių perdirbimo mokestis, taikomas importuojamiems automobiliams. 2013 m. spalio 15 d. Dūma priėmė teisės akto pakeitimą, kuriuo reikalaujama, kad šalies automobilių gamintojai mokėtų tokį patį perdirbimo mokestį, kaip ir užsienio gamintojai, taip pašalindama pradiniam įstatyme buvusius diskriminacinius elementus. Tačiau šio įstatymo įgyvendinimas bei galimos kompensavimo šalies automobilių gamintojams priemonės dar turi būti įdėmiai stebimi ateinančiais mėnesiais.

Dėl medienos tarifinių kvotų (TRQ) pagal dvišalį ES ir Rusijos susitarimą dėl medienos, sudarytą Rusijai stojant į PPO, neseniai pasiekta tam tikra pažanga, 2013 m. lapkričio 4 d. panaikinus diskriminacinį eksportuotojų sąrašą, kurį Rusija anksčiau turėjo. Jis stipriai riboja bendrovių tinkamumą eksportuoti taikant medienos tarifines kvotas.

SPS priemonių srityje daugelis sunkumų kyla dėl neskaidrių, diskriminacinių ir neproporcingų kontrolės ir patvirtinimo procedūrų, perdėm griežtų reikalavimų dėl antibiotikų likučių, mikrobiologinių kriterijų ir pesticidų likučių nepakankamo suderinimo su PPO SPS susitarimu ir kitais tarptautiniais standartais ir praktika. Žemės ūkio produktų ir augalų patikrinimų rezultatai ar pasienio kontrolės patikrų išvados kasdien toliau sudaro kliūtis prekybai. Konkrečios Rusijos priemonės, pvz., dėl šaldytos mėsos, dėl tam tikrų kategorijų gamintojų eksporto sustabdymo, yra nukreiptos prieš keletą valstybių narių, tuo tarpu kai kurie draudimai radus neatitikties atvejų tam tikrose valstybėse narėse taikomi visai ES. Šie importo suvaržymai taip pat daro neigiamą poveikį mažmeninei ir didmeninei prekybai bei trukdo efektyviai valdyti tiekimo grandinę. Nuo 2012 m. kovo taikomi galvijų ir atrajotojų (dėl Šmalenbergo viruso) ir gyvų skerdžiamųjų kiaulių importo apribojimai.

Muitų sąjungos (MS) pagrindu Rusija priėmė reguliavimo procesus, kad suderintų savo SPS techninius reglamentus su tarptautiniais standartais ir praktika. ES pateikė harmonizavimo su MS partneriais prašymų sąrašą. Tačiau lig šiol nėra įrodymų, kai tai būtų įgyvendinta, išskyrus pesticidų srityje.

Techninių kliūčių prekybai (TKP) srityje ES ekonominės veiklos vykdytojai vis dar susiduria su gausiomis horizontaliosiomis ir konkrečioms sektoriams būdingomis kliūtimis prekiauti Rusijoje dėl pernelyg sudėtingų techninių reglamentų, neskaidraus reikalavimų taikymo, keleto iš dalies persidengiančių ir perteklinių sertifikavimo, atitikties vertinimo ir leidimų suteikimo procedūrų, kurios iš esmės tebėra nesuderintos su šiuolaikinėmis tarptautinėmis taisyklėmis ir standartais.

Techniniai reglamentai dabar priimami Eurazijos muitų sąjungos (Rusija, Baltarusija, Kazachstanas) lygmeniu. Neretai šie techniniai reglamentai nėra grindžiami tarptautiniais standartais ir jais nustatomi pernelyg sudėtingi sertifikavimo, pranešimo ir ženklinimo reikalavimai. Tarp nesenų tokių pavyzdžių – Muitų sąjungos techninis reglamentas dėl vartojimo prekių ir vaikams bei paaugliams skirtų prekių (be kitų, svarbus tekstilės gaminiams, rūbams ir avalynei) ir Muitų sąjungos techninio reglamento dėl alkoholinių gaminų saugos projektas. Be to, 2014 m. sausio 24 d. šernuose netoli Baltarusijos sienos aptikus afrikinio kiaulių maro, Rusijos Federacija faktiškai uždraudė gyvų kiaulių ir kiaulienos gaminių eksportą iš visos ES teritorijos. Ši priemonė atrodo neproporcinga ir nepagrįsta.

3. 2013 m. atsiradusios naujos svarbios kliūtys

ES alkoholinių gėrimų ir vyno eksportui atsirado nauja kliūtis patekti į rinką, Kinijos valdžios institucijoms 2013 m. vasarį nusprendus tikrinti ftalatų kiekį šiuose produktuose arba prašyti tokių bandymų rezultatų. Pagrindinė rūpestį kelianti aplinkybė yra ta, kad šie eksportuojami produktai atitinka ES teisės aktus ir veiksmingos vartotojų sveikatos apsaugos ir saugos reikalavimus Europoje. Per tą laiką Kinijos valdžios institucijos sumažino kiekvienos siuntos bandymo reikalavimus. Tačiau Kinija dar neužbaigė rizikos vertinimo, kad nustatytų teisinę ftalatų maisto produktuose ribą.

Be to, 2013 m. birželio mėn. Kinija pradėjo antidempingo, o taip pat antisubsidijų tyrimą dėl iš ES importuojamo vyno. Komisija atidžiai seka vykstantį tyrimą ir dės visas pastangas, kad užkirstų kelią nepagrįstų antidempingo ar kompensacinių priemonių nustatymui ES vynui.

Indijoje muito mokestis naujiems prabangiems automobiliams padidintas nuo 75 iki 100 proc., įskaitant muito naujiems motociklams, kurių variklio tūris viršija 800 kubinių centimetrų, padidinimą nuo 60 proc. iki 75 proc. Šios priemonės kartu su importo muitų padidinimu kitiems produktams, atrodo, atitinka bendrą politiką, kuri sunkiai dera su Indijos politiniu įsipareigojimu G20 susilaikyti nuo bet kokių protekcionistinių priemonių priėmimo.

Be to, Indijos taikomas naujas maisto ženklinimo reikalavimų aiškinimas ir įgyvendinimas yra priežastis, dėl kurios blokuojamas didelis importuoto maisto siuntų skaičius. Paskelbtas naujas požiūris reiškia, kad ženklinimo informacija turi būti išspausdinta kilmės šalyje ant originalios pakuotės, nebe ant lipduko, ir ant muitinės sandėliuose užklijuojamo lipduko gali būti pateikiama vien tik Indijai skirta informacija.

2013 m. balandžio 1 d. Japonijos miškininkystės agentūra įvedė Medienos naudojimo taškų programą, kuri skatina diskriminacinį požiūrį į importuojamą medieną, palyginti su vietinės medienos rūšimis. Šioje iniciatyvoje dalyvaujantys vartotojai, įsigiję naujus namus, kurių statybai panaudota ne mažiau kaip 50,1 proc. vietos medienos gaminių, galės gauti iki 300 000 „medienos naudojimo taškų“ (tokia pati vertė įnomis atitiktų iki 2 250 EUR), kuriuos galima panaudoti perkant nurodytus vietos miškininkystės, žemės ūkio ar žuvininkystės produktus.

Kol kas buvo patvirtintos tik Japonijos medienos rūšys, o visi dėl užsienio rūšių pateikti prašymai, įskaitant Švediją, Austriją ir Rumuniją, atmesti. 2013 m. spalio 17 d. Miškininkystės agentūra priėmė naujas gaires, kuriose patikslinami dalyvavimo šioje programoje kriterijai.

4. Išvados

Šioje ataskaitoje dar kartą pabrėžiama, kad kliūtys patekti į ES strateginių partnerių rinkas išlieka ir yra įvairaus pavidalo. Tačiau kai kurie pastarojo meto teigiami pokyčiai leidžia manyti, kad pažanga vyksta ir kad ES patekimo į rinką strategija daugelyje sričių duoda vaisių. Nežiūrint to, nuolat išskyla naujų kliūčių, ir ES toliau labai atidžiai stebės šias rinkas, kad galėtų sėkmingai ir tikslingai taikyti šių kliūčių pašalinimo strategiją.

Kartu su mūsų ambicinga dvišalių derybų darbotvarke, apimančia visus mūsų strateginius partnerius, Patekimo į rinką strategija tebėra ypatingai svarbi siekiant užtikrinti, kad sudaryti

dvišaliai susitarimai ir praktikoje virstų realiais prekybos srautais. Glaudus Komisijos, ES delegacijų, valstybių narių ir verslo subjektų bendradarbiavimas Briuselyje ir trečiosiose šalyse vėl pasirodė besąs veiksminga priemonė. Šį Patekimo į rinką strategijos partnerystės elementą reikėtų toliau stiprinti.

Intensyvindama pastangas pašalinti prekybos kliūtis trečiosiose šalyse, Komisija ir toliau drąsiai naudosis visomis įmanomomis priemonėmis pagal Patekimo į rinką strategiją, įskaitant prekybos diplomatiją, aukšto lygio dvišalių renginių bei PPO komitetų naudojimą ir trečiųjų šalių įsipareigojimų vykdymo užtikrinimą tikslinėmis ginčų sprendimo procedūromis.